

Nr 171.

Av herr **Björck m. fl.**, om åtgärder för höjande av nykterhetstillståndet inom försvarsberedskapen m. m.

Vid upprepade tillfällen under den senaste tiden har det i pressen såväl som på annat sätt med skärpa påtalats vissa missförhållanden vid de militära förläggningarna. Inkallade värnpliktiga, som efter flera månaders beredskapstjänst fått avlösning, ha uttalat sitt beklagande av tillståndet vid många av dessa förläggningar. Särskilt har detta gällt bruket av alkoholvaror. Vid årets remissdebatt påpekade flera talare från olika partier dessa missförhållanden och framhöllo nödvändigheten av att statsmakterna ha sin uppmärksamhet riktad på desamma. En av riksdagsmännen, själv reservofficer, sade under nyssnämnda debatt bl. a.:

»En företeelse, som genom den nyss timade sorgliga händelsen vid Svea artilleriregemente kommit i strålkastarljuset, är spritmissbruket bland militärerna. Jag vill understryka, att förhållandena i detta avseende på sina håll inte äro som de borde vara, och jag tvekar inte att säga, att befälet i några fall föregått med mindre föredömligt exempel. Andan hos ett folk i vapen beror på goda seder och disciplin. Disciplinen kan ej upprätthållas utan tränat och fullgott befäl. Statsmakterna måste också med alla till buds stående medel upprätthålla manstukt och disciplin. Krigslagarna få inte eftersättas.»

Flera personer i befälsställning, som varit inkallade till beredskapstjänst under mycket lång tid och därunder tjänstgjort vid olika truppförband, ha upprörts över vad de fått bevittna. Det sedliga tillståndet inom förläggningarna har lämnat åtskilligt övrigt att önska, och rusdrycker ha missbrukats i betänkelig grad. Befälet har i allt för stor utsträckning sett genom fingrarna med oskicket, och i vissa fall ha de — som ovannämnde talare framhöll i remissdebatten — föregått med dåliga exempel.

Det är icke vår mening att generalisera dessa missförhållanden. Vid många förläggningar har ordningen varit mönstergill, och befälet har vinnlagt sig om nykterhet samt vidtagit åtgärder för att vidmakthålla den tukt och disciplin, som det allvarliga läget påkallar. Det är med tillfredsställelse, som vi kontaterat detta. Men dessa gynnsamma företeelser förtaga icke vådan av missförhållandena, där dessa förekommit. Olägenheterna och riskerna med den ofta omvittnade onykterheten kvarstå med allt sitt allvar för såväl manskapet som försvarsberedskapen.

Det är heller icke vår mening att utan vidare lasta de inkallade själva för de här påpekade företeelserna. De ha ofta haft det svårt och besvärligt. Fler-talet av dem ha ryckts från hem och familj, fått lämna sin dagliga gärning

och plötsligt satts in i för dem helt främmande och påfrestande förhållanden. Kommer härtill den överksamhet, som ofta varit förenad med militärtjänsten, är det icke underligt, om de inkallade i viss mån deprimerats.

Tillfällena till förströelse ha också ofta varit ringa. Därvid är det så mycket mera beklämmande att bevittna, att de möjligheter till omväxling och avspänning, som bjudits av försvarsstabens egen förströelsedetalj, icke alltid hållit måttet utan uppkallat gensagor från de inkallade själva.

Vad det gäller onykterheten är det tydligt och klart, att det brustit betänkligt i många fall. Vål verifierade exempel givas på att alkoholmissbruk förekommit i rätt stor utsträckning och jämväl i ytterst allvarliga situationer. Vid skilda tillfällen ha delar av viss avdelning varit oförmögen till förelagda uppgifter på grund av allvarlig alkoholpåverkan. Av lätt förklarliga skäl vilja vi icke här närmare exemplifiera fallen men äro beredda lämna vederbörande utskott erforderliga uppgifter, om så påfordras.

I många fall, där dylika missförhållanden påtalats, ha de icke lett till någon bestraffning, i andra fall till ytterst slapp sådan, vilket ingalunda varit ägnat att hålla disciplinen och försvarsberedskapen vid den skärpa, som läget påkallat. Vi hänvisa i övrigt till militieombudsmannens till årets riksdag avgivna ämbetsberättelse, i vilken här berörda förhållanden även omför-mälas.

I några fall ha till beredskapstjänst inkallade givit uttryck för de allvarligaste farhågor för vissa av sina kamrater, vilka tidigare icke använt alkoholvaror, men som under dylika under lång tid pågående missförhållanden blivit nedbrutna och återvänt till hemorten med den största fara för fortsatt alkoholmissbruk. Det är tydligt, att orsaken till dessa förhållanden i hög grad är att söka i olagligheter beträffande alkoholförsäljningen. Inköpt motbokssprit överlättes ofta av ortsbefolkningen till de inkallade, varför systembolagen böra tillhållas skärpt uppmärksamhet på dylika förhållanden. Vidare är det tydligt, att försäljningen av maltdrycker — klass II — i mycket hög grad försvårat nykterhetsförhållandena. Särskilt betänkligt måste det sägas, att sådan försäljning i vissa fall även förekommit genom militärförläggningarnas egna marketentier.

Man kan icke bestrida att statsmakterna stå i ett visst ansvar för dem, som inkallats till landets försvar. Ordning och tukt *måste* upprätthållas inom och omkring förläggningarna, där folk på detta sätt sammanförts av så olika kategorier.

Väsentligt strängare krav måste ställas på nykterhetsförhållandena inom det militära än det civila området. Därför böra ock skärpta straffbestämmelser gälla för varje form av onykterhet i militärtjänst. Man bör vidare göra allvar av de föreskrifter, som förbjuda förvaring av rusdrycker inom militärförläggning, bestämmelser som f. n. ytterst ofta åsidosättas. Vidare böra maltdrycker — klass II — vara underkastade samma försäljningsförbud å vederbörande marketentier, som redan gäller spritdrycker och viner.

Åberopande vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att åtgärder snarast vidtagas för att väsentligt höja nykterhetstillståndet inom försvarsberedskapen samt för att den förströelse och omväxling, som erbjudes de inkallade, måtte vara av sådan art att manskapets moral höjes och stärkes.

Stockholm den 23 jan. 1941.

John T. Björck.

E. A. Lindblom.

Eskil Albertsson.

Gottfr. Karlsson.

P. J. Näslund.
